

Politik och kommunikation

Infrastrukturdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar rörande EU-kommissionens förslag till ändringar i direktiven om förnybar energi, energieffektivitet respektive byggnaders energiprestanda

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

Energiföretagen välkomnar att EU-kommissionen i o m REpowerEU vidtar åtgärder för att rusta EU för pågående försörjnings- och klimatkris. Samtidigt försvårar ytterligare revideringar de pågående förhandlingarna om ändringarna av den nyligen antagna Renenergi-lagstiftningen och riskerar att förvärpa den redan tveksamma samstämmigheten mellan de olika EU-instrumenten.

Energiföretagen anser att det behövs en fördjupad analys av vad förslaget till *höjt förnybarhetsmål* innebär för Sverige innan det går att ta ställning till förslagets konsekvenser. Anledningen till detta är primärt att förslagen rörande restriktioner för användning av bioenergi kan påverka Sveriges möjlighet att nå mer ambitiösa mål trots ökad produktion av vind- och solel.

Det är positivt med flera initiativ för att *underlätta utbyggnad av förnybar elproduktion*, bland annat go-to-områden. De mest positiva delarna är sannolikt skrivningarna om hur art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet ska tolkas. Energiföretagen anser dock att införlivande av go-to-områden i svensk rättsordning kan bli utmanande då det innebär en mycket stor omställning jämfört med nuvarande regelverk.

Vi anser att föreslagna *höjda energieffektiviseringsmål* inte bör motivera en än mer ingripande detaljreglering av det slag som är under förhandling i EED- och EPBD-direktiven, utan att det bör finnas en stor flexibilitet i hur målet ska omsättas i medlemsstaterna. Energiföretagen har också låtit genomföra modelleringar av de föreslagna ytterligare höjda energieffektiviseringsmålen som visar att de får stor påverkan på uppvärmningssektorn i Sverige. Höjda energieffektiviseringsmål för bebyggelsen som relaterar till systemgränsen köpt energi gynnar individuella elbaserade uppvärmningslösningar som skulle innebära att efterfrågan på i synnerhet fjärrvärme minskar, vilket skulle försvåra elektrifieringsambitionerna i industri och transporter.

Energiföretagen motsätter sig förslaget om *tvingande installationskrav för solenergi på byggnader*. Detta strider mot grundläggande marknadsmässiga principer och kommer öka kostnaderna för nybyggnation och för befintliga lokalfastighetsägare. Vi anser att kunder som utgångspunkt ska ha möjlighet att fritt välja energislag. Vi anser att det saknas skäl till att införa ytterligare styrmedel för att stimulera solenergiinstallationer, när marknaden för solcellsinstallationer redan är överhettad. Förslaget kommer även skapa stora energisystemkonsekvenser och –kostnader som inte berörts i förslaget, med bl.a. risk för överproduktion sommartid och att investeringar i storskaliga solelparker blir olönsamma.

Förslag till revideringar i förnybarhetsdirektivet, REDIII

Ökat förnybarhetsmål

Energiföretagen anser att det behövs en fördjupad analys av vad förslaget till höjt förnybarhetsmål innebär för Sverige med hänsyn tagen till förslagen rörande restriktioner för användning av bioenergi. Anledningen till detta är primärt att förslagen rörande restriktioner för användning av bioenergi i förslag till reviderat direktiv kan påverka Sveriges möjlighet att nå mer ambitiösa mål trots ökad produktion av vind- och solel.

Energiföretagen anser att en höjd målsättning för förnybart bör åtföljas av större nationell flexibilitet för hur målet ska nås. Den höga graden av detaljreglering, undermål och teknikutpekande gör det både dyrare och svårare att öka ambitionerna, särskilt för ett land som kommit långt. Det är också svårt att se hur förslagen på tillståndssidan ska kunna kompensera för alla restriktioner i övrigt.

Förnybara "go-to"-områden

Det är positivt med flera initiativ för att underlätta utbyggnad av förnybar elproduktion. De mest positiva delarna är sannolikt skrivningarna om hur art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet ska tolkas. Energiföretagen anser dock att införlivande av go-to-områden i svensk rättsordning kan bli utmanande då det innebär en mycket stor omställning jämfört med nuvarande regelverk. Själva utpekandet av go-to-områden ska vara så väl underbyggt och föregåtts av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) att utgångspunkten för projekt inom go-to-områden är att de inte ens ska kräva en MKB. I svensk miljö rätt är det i regel verksamhetsutövaren som tar fram en MKB. Go-to-områden förutsätter att det istället är någon del av det offentliga som tar fram det underlaget. Även om vindstrategin och havsplaneringen har varit steg i denna riktning skulle det innebära en mycket stor omställning.

Ändringarna avseende tidsgränser är en skärpning jämfört med hur de tidigare formulerats. I REDII angavs att de utsatta tidsfristerna fick förlängas i den utsträckning förfaranden kopplat till "tillämplig unionsrätt på miljöområdet". Klockan började dessutom ticka först när ansökan bedömdes vara komplett. De frikostiga möjligheterna till förlängning samt det faktum att mycket av det som

fördröjer processer är diskussionen om vad ansökan ska innehålla, har medfört att dagens tidsfrister fått ett mycket begränsat genomslag.

I förslaget som ligger nu är tidsfristerna skapare. Möjligheterna till förlängning mer begränsade, den svepande formuleringen om EU-relaterad miljölagstiftning borttagen. Kvar är möjlighet till förlängning på grund av överklaganden.

Prövande myndighet har fjorton dagar inom go-to-områden och en månad för projekt utanför dessa områden att ta ställning till om ansökan är komplett. Är den inte komplett har verksamhetsutövaren fjorton dagar på sig att skicka in kompletteringar. Dessa ändringar kan medföra att tidsgränserna i det uppdaterade direktivet får större effekt. Signalvärdet i sig är positivt, det går att korta ledtider i tillståndsprocesser. Samtidigt är effektiva tillståndsprocesser målet, inte snabba avslag.

En positiv ändring är även att produktion av förnybar el samt "related grid" ska anses utgöra ett allt överskuggande allmänt intresse enligt art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet samt ramvattendirektivet. Detta påverkar möjligheterna till undantag och dispens enligt direktiven. I preambeln görs även uttalanden om hur art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet ska tolkas, vilket Energiföretagen välkomnar. Exempelvis ska inte en störning av fågellivet anses vara avsiktlig om lämpliga försiktighetsåtgärder vidtagits vid utformningen av anläggningen i fråga.

Förslag till delegerad akt för vätgas

Energiföretagen anser att förslagen om reglering av produktionen av förnybar vätgas är onödigt detaljerad. Förslaget underlättar via undantaget för elområden med mer än 90% förnybar elproduktion för storskaliga vätgassatsningar i norra Sverige vilket är positivt. Energiföretagen anser dock att den långtgående detaljregleringen är olämplig eftersom det missgynnar befintlig förnybar elproduktion och försvårar för förnybar vätgasproduktion i södra Sverige. Det är viktigt att begränsa på vilka områden denna reglering kommer att verkställas i förnybarhetsdirektivet och verka för att de svenska industrisatsningarna på förnybar vätgasproduktion inte försvåras.

Förslag till höjt energieffektiviseringsmål

Ett kraftigt höjt energieffektiviseringsmål får inte leda till ytterligare detaljreglering

EU-kommissionen föreslår en kraftig höjning av EU:s övergripande energieffektiviseringsmål från 9 % i förslaget till reviderat energieffektiviseringsdirektiv i juli 2021 till 13 % till 2030, jämfört med 2020. Vi anser inte att det bör motivera en än mer ingripande detaljreglering av det slag som är under förhandling i EED- och EPBD-direktiven. Vi anser att svenska regeringen så långt möjligt bör verka för så stor flexibilitet som möjligt i hur målet ska omsättas i medlemsstaterna. För svensk del kan en målhöjning inte motiveras

av minskad fossilbränsleanvändning eller minskade svenska klimatpåverkande utsläpp inom el- och värmeproduktionen. De kostnadseffektivitetsberäkningar som EU-kommissionen utfört är därmed inte relevanta för hur den svenska energiförsörjningen ser ut och det är viktigt att ytterligare energieffektiviseringsåtgärder kan anpassas till svenska förhållanden.

Vi anser att höjda energieffektiviseringsambitioner kan vara motiverade men att utgångspunkten måste vara att stimulera till genomförande av kostnadseffektiva energieffektiviseringsåtgärder och på samhällsekonomiskt effektiva nivåer. Vi anser att det i den rådande energikrisen bör fokuseras mer på informations- och rådgivningsinsatser som stödjer kunderna i att vidta energieffektiviseringsåtgärder, snarare än administrativt tunga nya styrmedel. Det är också angeläget att svårigheterna att snabbt introducera ytterligare omfattande styrmedel för energieffektivisering beaktas, då målhöjningarna är satta för en så pass kort tidsperiod som till 2030 och pågående direktivrevideringar kommer ta flera år att genomföra i medlemsstaterna.

Modelleringar av höjt energieffektiviseringsmål visar på att elbaserad individuell uppvärmning gynnas och på väsentligt ökade systemkostnader

Energiföretagen har också låtit genomföra modelleringar av de föreslagna ytterligare höjda energieffektiviseringsmålen och dess konsekvenser för den svenska värmemarknaden. Modelleringarna visar att kommissionens förslag till höjda energieffektiviseringsmål får stor påverkan på uppvärmningssektorn i Sverige. Höjda energieffektiviseringsmål för bebyggelsen som relaterar till systemgränsen köpt energi gynnar individuella elbaserade uppvärmningslösningar som skulle innebära att efterfrågan på i synnerhet fjärrvärme minskar, vilket skulle försvåra elektrifieringsambitioner i industri och transporter.

Modelleringarna visar också på en mycket tydlig ökning av systemkostnaden för energisystemet i jämförelse med ett kostnadseffektivt scenario utan ytterligare effektiviseringskrav. Vi anser därför att det är angeläget att möjliggöra tillämpning av systemgränsen "använd energi" i byggreglerna. Vi anser att Energimyndighetens och Boverkets rapport om kompletterande energikrav utifrån använd energi som presenterades i november 2021 behöver tas vidare omgående som en del i den aviserade kontrollstationen för energikraven i byggreglerna under 2022.

Förslag till revideringar i EU-direktivet om byggnaders energiprestanda

Olyckligt med ytterligare revideringsförslag mitt i den pågående EPBD-förhandlingen

Inledningsvis vill vi påpeka att det är olyckligt att EU-kommissionen lämnar ytterligare revideringsförslag om EU-direktivet om byggnaders energiprestanda i den redan påbörjade förhandlingen av den mycket omfattande direktivrevidering som kommissionen presenterade i december 2021. Detta innebär att förhandlingsprocessen kompliceras för berörda aktörer.

Installationskrav på solenergi strider mot grundläggande marknadsvillkor

Energiföretagen anser att förslaget om installationskrav för solenergi strider mot grundläggande principer om teknikneutrala villkor mellan olika energi- och kraftslag då det innebär att fastighetsägare påtvingas installation av solenergilösningar. Detta kommer öka kostnaderna för nybyggnation och för befintliga lokalfastighetsägare. Vi anser att kunder som utgångspunkt ska ha möjlighet att fritt välja energislag. Att ställa retroaktiva krav på befintliga lokalfastighetsägare att installera solenergi strider också mot grundinriktningen i plan- och bygglagstiftningen att byggnaders egenskapskrav ska avse nybyggnation.

Vi bejakar en utbyggnad av solenergi och konstaterar också att det redan idag sker en mycket snabb utbyggnad av solceller. Vi anser därför att det saknas skäl till att införa ytterligare styrmedel för att stimulera denna utveckling, när marknaden för solcellsinstallationer redan är överhettad.

Tvingande installationskrav för solenergi fördyrar utbyggnaden av solenergi och orsakar stora systemkostnader

Vidare kommer förslaget skapa energisystemkonsekvenser och –kostnader som inte berörts i förslaget. Förslaget riskerar också att fördyra utbyggnaden av solceller då man inte behöver göra lönsamhetsbedömningar vid den enskilda installationen. Förslaget innebär även att byggnadsanknuten solenergi kommer gynnas på bekostnad av storskaliga solelparker. Detta innebär en "kannibalisering" av utbyggnaden av solenergi som ger incitament att i stället bygga ut mer ineffektiva anläggningar som dessutom ökar utmaningarna för elnäten att hantera en snabb utbyggnad av volatil elproduktion långt ute i de lokala elnäten. Vidare skapas en problematik med hur en stor installerad soleffekt ska hanteras i det svenska elsystemet sommartid då vi kommer få längre perioder då det finns risk för överproduktion i förhållande till efterfrågan. En icke-marknadsdriven utbyggnad av sol på byggnader kommer ytterligare undergräva förutsättningarna för en utbyggnad av planerbar elproduktion, som behövs för att balansera en ökad andel icke-planerbar produktion.

Begränsa kraven till att underlätta installation av solenergi på byggnader

Vi anser att förslagets tvingande delar om att installera solenergi bör begränsas till att byggnaders utformning ska underlätta installation av solenergilösningar. Om detta inte lyckas i förhandlingarna bör regeringen verka för långtgående undantag från tvingande installationskrav. Eventuella tvingande krav på solenergiinstallation behöver begränsas till byggnader där det kan påvisas att det är lönsamt både för fastighetsägaren och är samhällsekonomiskt motiverat, där det är tekniskt lämpligt och finns tillräcklig solinstrålning samt inte kommer i konflikt med att t.ex. bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Det är också angeläget att kriterierna tar hänsyn till att det inte ska uppstå ökade systemkostnader för el- och energisystemet.

Modelleringar visar på kraftigt ökade systemkostnader av tvingande solenergi krav och gynnar en ökad användning av individuell elbaserad uppvärmning

Energiföretagen har låtit genomföra modelleringar av bland annat förslaget till tvingande solenergi krav på byggnader som visar på kraftigt ökade systemkostnader, vilket i slutänden kommer att drabba elkunderna med ökade elkostnader. Modelleringarna visar också att sådana krav riskerar få stora konsekvenser för värmemarknaden där individuell elbaserad uppvärmning kommer att gynnas ytterligare med en fortsatt utgångspunkt i systemgränsen "köpt energi". Detta kommer också att leda till relativt kraftiga minskningar i efterfrågan av fjärrvärme och därmed leda till ett minskat underlag för kraftvärme.

Energiföretagen motsätter sig tekniskspecifika målsättningar om utbyggnad av värmepumpar

EU-kommissionen anser som en del i REPower-paketet att EU bör ha som mål att fördubbla dagens installationstakt för enskilda värmepumpar, dvs. sammanlagt 10 miljoner enheter under de kommande fem åren. Energiföretagen motsätter sig detta slags tekniskspecifika mål, utan anser att det bör gälla teknikneutrala villkor för olika hållbara uppvärmningslösningar på värmemarknaden som ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor. Att särskilt främja eldrivna uppvärmningslösningar är inte i linje med elektrifieringsstrategins ambitioner att låta fjärr- och kraftvärmesektorn underlätta elektrifieringen i industri och transporter.

Åsa Pettersson

VD Energiföretagen Sverige